

Nr 172

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående höjning av vissa postavgifter m. m., given Stockholms slott den 27 april 1962.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Gösta Skoglund

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framlägges förslag till höjda postavgifter. Grundportot för brev föreslås ökat med 5 öre till 35 öre och för brev i högre viktsklasser föreslås höjningar med 20—30 öre. Ökade avgifter föreslås även för postkort (brevkort), korsband, postanvisningar, postförskott, paket över 10 kg samt assurans och rekommendation. De föreslagna höjningarna jämte vissa portoökningar, som torde komma att beslutas av Kungl. Maj:t och generalpoststyrelsen, beräknas öka postverkets intäkter med drygt 60 mkr. under budgetåret 1962/63. De nya avgifterna föreslås skola träda i kraft den 1 juli 1962.

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 27 april 1962.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON. LINDSTRÖM, LANGE, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, af GELJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Skoglund, anmäler efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet fråga om *höjning av vissa postavgifter m. m.* samt anför.

I skrivelse den 18 april 1962 har generalpoststyrelsen framlagt förslag om höjning av vissa postavgifter. Förslaget avser portona för brev, postkort (brevkort), korsband och paket samt avgifterna för postanvisningar, postförskott, assurans och rekommendation.

Innebörden av styrelsens förslag framgår av sammanställning i *bilaga* till detta protokoll.

Generalpoststyrelsen

Generalpoststyrelsen anför, att styrelsen i början av mars 1962 verkställt en förnyad beräkning av postverkets driftresultat för budgetåren 1961/62 och 1962/63. Beräkningen utvisade att för budgetåret 1961/62 ett överskott på 11 mkr. borde uppstå, medan för budgetåret 1962/63 ett underskott på 2 mkr. kunde väntas. Utgifterna beräknades under den förutsättningen, att statstjänstemännens löner skulle utgå efter oförändrade grunder och att större ändringar i prisnivån icke skulle förekomma. Beträffande inkomsterna förutsattes, att frankoteckensuppbörden alltså skulle fortsätta att öka relativt kraftigt och att avgifterna i tidningsrörelsen skulle höjas den 1 januari 1963 i enlighet med generalpoststyrelsens förslag den 22 februari 1962 angående postal tidningskungörelse.

Beträffande försämringen av driftresultatet för budgetåret 1962/63 lämnar styrelsen följande upplysningar.

Generalpoststyrelsens förslag till postal tidningskungörelse innebär bl. a. en sådan omorganisation av abonnemangsförfarandet, att postavgifterna för tidningsbefordran fr. o. m. år 1963 kommer att inbetalas till postverket i samband med tidningsexemplarens avlämnande till postbefordran och icke såsom hittills i förskott för abonnemangstermin. Detta medför, att intäkterna under det budgetår, under vilket omorganisationen genomföres —

d. v. s. budgetåret 1962/63 — tillfälligt minskar med 7 mkr. Vidare kan nämnas, att den arbetsgivaravgift, som postverket har att erlægga till den allmänna tilläggs pensioneringen, under budgetåret ökar med ca 3,5 mkr. jämfört med närmast föregående budgetår.

Styrelsen framhåller, att förutsättningarna för prognosen icke är så realistiska, att densamma kan läggas till grund för ett bedömande av erforderliga taxehöjningar. Då överenskommelse om statstjänstemännens löner för åren 1962 och 1963 nu träffats, har därför styrelsen justerat prognosen med hänsyn till inträdande ökade lönekostnader för postverket. Resultatet blir då, att innevarande budgetårs prognosticerade överskott åtgår för att täcka de ökade lönekostnaderna, medan det prognosticerade underskottet för budgetåret 1962/63 ökas till 49 mkr.

För att det betydande underskottet under budgetåret 1962/63 skall kunna uppvägas, måste en allmän höjning av postverkets tariffnivå vidtas. I det följande föreslår styrelsen höjningar av flertalet av de avgifter, som är fastställda i kungörelsen den 11 maj 1951 (nr 248) angående postavgifterna m. m.

Brevportot

Brevportot i första (högsta 20 g) och fjärde (500—1 000 g) viktsatserna höjdes senast den 1 juni 1957, medan portot i andra (20—125 g) och tredje (125—500 g) viktsatserna varit oförändrat sedan den 1 juni 1952.

Det inrikes brevportot är postverkets viktigaste inkomstkälla. Det är i dagens läge nödvändigt att höja detta porto, om de kommande stora utgiftstegringarna skall kunna uppvägas.

Då drygt 87 % av de inrikes breven tillhör första viktsatsen, är det av ekonomiska skäl i första hand nödvändigt att höja avgiften i denna viktsats. Även portot i följande viktsatser bör emellertid samtidigt höjas.

Generalpoststyrelsen föreslår, att portot för inrikes brev höjes i första viktsatsen från 30 till 35 öre, i andra viktsatsen från 50 till 70 öre, i tredje viktsatsen från 75 öre till 1 kr. 5 öre och i fjärde viktsatsen från 1 kr. 20 öre till 1 kr. 50 öre.

De föreslagna ändringarna av brevportot beräknas ge en inkomstökning av ca 46 mkr. per år.

Brevkortsportot

Nu gällande porto för inrikes brevkort utgår med 20 öre för enkelt brevkort och 40 öre för dubbelt brevkort. Portot har varit oförändrat sedan den 1 juni 1951. Vid en höjning av brevportot enligt styrelsens förslag bör brevkortsportot höjas med 5 öre för enkelt och 10 öre för dubbelt brevkort.

De föreslagna ändringarna av brevkortsportot beräknas ge en inkomstökning av ca 2 mkr. per år.

I detta sammanhang föreslår generalpoststyrelsen en ändring av terminologien i 3 § av kungörelsen angående postavgifterna m. m. Ändringen har aktualiserats av att språknämnderna i Danmark, Finland, Norge och Sverige år 1956 antagit en rekommendation rörande gemensamma nordiska posttermer. I denna gemensamma rekommendation förordas, att termen *brevkort* utbytes mot *postkort*. Då de liknande benämningarna *brevkort* och *kortbrev* i Sverige ofta förväxlas av allmänheten, har styrelsen för sin del ställt sig positiv till en sådan ändring. Generalpoststyrelsen hemställer således att i 3 § kungörelsen angående postavgifterna termen *brevkort* ändras till *postkort*.

Korsbandsportot

Enligt generalpoststyrelsens mening är det nu nödvändigt att höja korsbandsportot. Eftersom närmare 90 % av totala antalet korsband tillhör viktsatsen 0—100 g, måste en avgiftshöjning för att få önskad ekonomisk effekt i första hand läggas på den första viktsatsen. Styrelsen föreslår, att denna avgift höjes från 15 till 20 öre.

Vidare är det skäligt att avgiften för de följande viktsatserna om 100 g eller del därav höjes. Denna avgiftsdel har varit oförändrad sedan den 1 juli 1919. Då avgiftshöjningen av praktiska skäl bör ske i hela femtal ören, bör avgiften höjas från 5 till 10 öre.

Höjningen av korsbandsportot kommer med all säkerhet att åtminstone till att börja med bromsa den normala utvecklingen av korsbandsrörelsen. I ännu högre grad gäller detta för de två försändelseslagen *masskorsband* och *grupp korsband*, för vilka avgifterna fastställs i relation till det vanliga korsbandsportot. För att i någon mån mildra övergången till ett högre porto för sistnämnda försändelseslag, avser generalpoststyrelsen att vidta de erforderliga konsekvenshöjningarna av *masskorsbands-* och *grupp korsbandsportona* med tillämpning först fr. o. m. den 1 januari 1963.

Minimiportot för affärshandlingar, som för närvarande är fastställt till 30 öre, är i princip knutet till *brevportot* i lägsta viktsatsen. I samband med en höjning av *brevportot* i första viktsatsen till 35 öre bör således motsvarande höjning vidtas av *minimiportot* för affärshandlingar.

Avgiftsändringarna beräknas ge en inkomstökning av ca 10,3 mkr. per år.

Postanvisningsavgifterna

Avgiften för inrikes postanvisning utgår för närvarande med 30 öre om postanvisningsbeloppet uppgår till högst 10 kr. och med 60 öre om postanvisningsbeloppet överstiger 10 men ej 2 000 kr.

Postanvisningsavgiften har varit oförändrad sedan den 1 juni 1951 och bör nu höjas. Generalpoststyrelsen föreslår, att avgiften för inrikes postanvisning fastställs till 35 resp. 70 öre.

Den föreslagna ändringen beräknas ge en inkomstökning av ca 900 000 kr. per år.

Postförskottsavgiften

För inrikes postförskotts försändelse skall avsändaren utöver befodringsavgift erlægga dels å postförskottsbeloppet beräknad postanvisningsavgift eller, om beloppet skall redovisas till postgirokonto, inbetalningsavgift i postgironörelsen, dels ock en *särskild avgift* av för närvarande 20 öre.

Den särskilda postförskottsavgiften har varit oförändrad sedan den 1 juni 1951 och bör nu höjas. Generalpoststyrelsen föreslår, att den särskilda postförskottsavgiften fastställs till 25 öre.

Den föreslagna ändringen beräknas ge en inkomstökning av ca 1,1 mkr.

Assuransavgiften

Den nu gällande avgiften för assurans består av dels en fast grundavgift av 50 öre, dels en tilläggsavgift av 10 öre per 1 000 kr. eller del av 1 000 kr. av assuransbeloppet. Grundavgiften, som således utgår med samma belopp som avgiften för rekommendation, utgör liksom nämnda avgift i första hand ersättning för den fortlöpande bokföringen och den i övrigt särskilt noggranna kontrollen och behandlingen av försändelserna. I det följande föreslår generalpoststyrelsen en höjning av rekommendationsavgiften till 70 öre. Om denna höjning genomföres, bör enligt styrelsens mening även den i assuransavgiften ingående fasta grundavgiften höjas till 70 öre. Någon höjning av den proportionella tilläggsavgiften anses däremot icke påkallad.

Den föreslagna höjningen beräknas ge en inkomstökning av ca 100 000 kr. per år.

Paketportot

Paketportot höjdes så sent som den 1 juli 1961 med ca 20 %. Enligt styrelsens mening låg paketportot redan före den senaste höjningen förhållandevis högt och en ytterligare höjning redan nu torde sannolikt få ogynnsamma verkningar på rörelseutvecklingen. Med hänsyn härtill anser styrelsen att några höjningar av de för postverkets ekonomi viktigaste paketavgifterna, nämligen avgifterna i de lägsta viktsatserna, icke bör vidtas.

Enligt meddelande från järnvägsstyrelsen är det avsett att statens järnvägars paketgodsavgifter skall höjas med 50 öre för kollin vägande över 10 kg. Under förutsättning att en sådan höjning kommer till stånd föreslår generalpoststyrelsen, att avgiften för postpaket vägande mer än 10 men ej över 15 kg höjes till 9 kr. och att avgiften för postpaket vägande mer än 15 men ej över 20 kg höjes till 12 kr.

Avgiftsändringen beräknas medföra en årlig inkomstökning av ca 21 000 kr.

Rekommendationsavgiften

Rekommendationsavgiften är dels en försäkringsavgift, som tillförsäkrar avsändaren viss ersättning om försändelsen under postbefordran går förlorad eller om innehållet helt eller delvis förkommer eller skadas, dels en ersättning till postverket för de extra bokförings- och kontrollåtgärder, som rekommenderade försändelser är underkastade. Sistnämnda arbetsmoment är personalkrävande, och styrelsen har under senare år genom olika rationaliseringsåtgärder sökt nedbringa kostnaderna för de rekommenderade försändelsernas behandling. Bl. a. har ankomstbokföringen förenklats. Trots de vidtagna åtgärderna torde emellertid den nu utgående avgiften för rekommendation, 50 öre, icke täcka postverkets delkostnader, vilket har icke oväsentliga ekonomiska konsekvenser på grund av det relativt stora antalet rekommenderade försändelser. År 1961 uppgick dessa försändelser till närmare 17 milj.

Generalpoststyrelsen föreslår, att rekommendationsavgiften fastställs till 70 öre.

Avgiftsändringen beräknas medföra en årlig inkomstökning av ca 2,8 mkr.

Ekonomiska beräkningar m. m.

Generalpoststyrelsen föreslår, att ändringarna i postavgifterna såvitt möjligt tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1962.

Om de av generalpoststyrelsen föreslagna ändringarna av de inrikes postavgifterna genomföres med tillämpning fr. o. m. den 1 juli 1962, kommer inkomstökningen under budgetåret 1962/63 att uppgå till drygt 63 mkr. Ändringarna av de inrikes postavgifterna medför även automatiskt motsvarande ändringar av samma postavgifter i den nordiska utväxlingen med undantag av avgifterna för brev vägande över 500 g och korsband vägande över 1 000 g, vilka följer de allmänt internationella reglerna, ävensom paketavgifterna. De i den nordiska utväxlingen uppkommande inkomstökningarna, som relativt sett är ganska obetydliga, är inräknade i det angivna beloppet. Generalpoststyrelsen hemställer vidare i särskild skrivelse om ändringar beträffande vissa avgifter, som bestämmes av Kungl. Maj:t. Dessa ändringsförslag avser vissa avgifter i den allmänt internationella postutväxlingen, nämligen brevportot, brevkortsportot, korsbandsportot, minimiavgiften för affärshandlingar, småpaketsportot, postanvisningsavgiften samt avgiften för assurerade askar och fonopostförsändelser. Slutligen avser styrelsen att, i enlighet med av Kungl. Maj:t lämnade bemyndiganden, besluta om ändring av vissa avgifter i den allmänt internationella utväxlingen, nämligen postförskottsavgiften, expressavgiften, rekommendations- och assurersavgiften, ävensom av vissa avgifter i den inrikes utväxlingen, nämligen masskorsbandsavgiften, grupp korsbandsavgiften och expressavgiften. Änd-

ringen av masskorsbands- och grupp korsbandsavgifterna avses dock träda i kraft först den 1 januari 1963.

Den totala inkomstökning, som kan beräknas uppkomma under budgetåret 1962/63, om såväl riksdagen som Kungl. Maj:t beslutar enligt generalpoststyrelsens nu ingivna framställningar och styrelsen genomför ovan angivna portohöjningar, uppgår till drygt 70 mkr. Om hänsyn toges till den minskade tillväxt av poströrelsen, som kan befaras till följd av portohöjningarna, så kan postverkets överskott under budgetåret 1962/63 förväntas uppgå till 13 mkr. Med kännedom om att ifrågavarande budgetår övergångsvis belastas med en minuspost på 7 mkr., beroende på omläggningen av postverkets tidningsrörelse, synes nämnda överskott kunna anses godtagbart.

De enda återstående möjligheterna att nämnvärt öka detta överskott torde vara, att antingen fördubbla den av styrelsen föreslagna höjningen av brevportot i första viktsatsen eller ånyo höja paketportot i de lägsta viktsatserna. Båda dessa lösningar kan emellertid enligt styrelsens uppfattning innebära vissa risker för långsiktiga skadeverkningar på trafikutvecklingen.

Departementschefen

Enligt generalpoststyrelsens beräkningar skulle postverkets rörelse för budgetåret 1962/63, med beaktande av löneökningarna för statstjänstemännen, uppvisa ett underskott av inemot 50 mkr. Styrelsen har med anledning härav framlagt förslag till höjningar av sådana postavgifter som bestämmes av riksdagen. Förslaget omfattar avgifterna för brev, brevkort, och korsband, postanvisningar, postförskott, paket, assurans och rekommendation. Vidare har förutsatts höjningar i vissa avgifter, som beslutas av Kungl. Maj:t och generalpoststyrelsen. Höjningarna beräknas ge 70 mkr. i ökade intäkter under förutsättning att rörelsens utveckling inte påverkas i ogynnsam riktning. Generalpoststyrelsen har dock utgått ifrån att avgiftsökningarna kommer att i någon utsträckning hämma rörelseökningen samt beräknat överskottet efter avgiftshöjningarna till 13 mkr. för budgetåret 1962/63. Enligt vad jag under hand inhämtat kan överskottet för budgetåret 1963/64 uppskattas till samma storlek.

För egen del anser jag det tveksamt om ett överskott av denna storlek är tillfyllest i nuvarande läge. Jag vill i sammanhanget erinra om att riksdagen tidigare vid olika tillfällen ansett att postverket årligen bör lämna ett överskott av 20 å 40 mkr. Jag finner dock att avgiftshöjningen nu bör begränsas i enlighet med generalpoststyrelsens förslag och tillstyrker alltså detta De nuvarande och de av generalpoststyrelsen och mig förordade avgifterna framgår av en sammanställning, vilken såsom bilaga torde få fogas till detta protokoll. Vid bifall till vad jag nu förordat kan postverkets överskott för budgetåret 1962/63 beräknas till 13 mkr.

De sålunda föreslagna nya avgifterna torde böra träda i tillämpning den 1 juli 1962. Styrelsens förslag till höjning av sådana avgifter, som med stöd av riksdagen bemyndigande beslutas av Kungl. Maj:t torde jag framdeles få anmäla för Kungl. Maj:t.

Mot styrelsens förslag till sådan ändring i kungörelsen om postavgifterna, att benämningen brevkort ändras till postkort, har jag ej något att erinra.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att besluta att avgifterna för inrikes brev, postkort, korsband, postanvisningar, postförskott, paket, assurans och rekommendation skall från och med den 1 juli 1962 utgå med de belopp, som jag i det föregående förordat.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Folke Görz

Kungl. Maj:ts proposition nr 172 år 1962

Sammanställning över nuvarande avgifter samt av generalpoststyrelsen och departementschefen föreslagna ändringar

Försändelseslag	Avgiftsgrupper	Nuvarande avgifter öre	Generalpoststyrelsens förslag, öre	Departementschefens förslag, öre
Brev	högst 20 g	30	35	35
	över 20—125 g	50	70	70
	» 125—500 »	75	105	105
	» 500—1000 »	120	150	150
Postkort (tidigare brevkort)	enkla	20	25	25
	dubbla	40	50	50
Korsband (affärshandlingar, trycksaker, varuprov, varukorsband)	högst 100 g	15	20	20
	över 100 »	15	20	20
		för de första 100 g samt 5 öre för varje följande vikt av 100 g eller del därav	för de första 100 g samt 10 öre för varje följande vikt av 100 g eller del därav	för de första 100 g samt 10 öre för varje följande vikt av 100 g eller del därav
Minimiavgift för affärshandling		30	35	35
Postanvisningar	högst 10 kr.	30	35	35
	över 10—2000 kr.	60	70	70
Postförskottsavgiften		20	25	25
Assurans		50 öre i grundavgift + 10 öre för varje 1.000 kr. eller del av 1.000 kr. av assuransbeloppet	70 öre i grundavgift + 10 öre för varje 1.000 kr. eller del av 1.000 kr. av assuransbeloppet	70 öre i grundavgift + 10 öre för varje 1.000 kr. eller del av 1.000 kr. av assuransbeloppet
Paket	högst 1 kg	170		
	över 1—3 »	200		
	» 3—5 »	250		
	» 5—7 »	450		
	» 7—10 »	600		
	» 10—15 »	850	900	900
	» 15—20 »	1100	1200	1200
Rekommendation		50	70	70